

Velkommen til samarbejde
Hvordan kan **VORES BØRN** lære mere i skolen?

Hvorfor
skal mit barn lære
HISTORIE?

Tekst af Birgit Knudsen

SKOLE
OG
FORÆLDRE

Velkommen til samarbejde
Hvordan kan vores børn lære mere i skolen?

Hvorfor skal mit barn lære historie?

Forfatter: Birgit Knudsen, fagbogsforfatter, lærer og pædagogisk konsulent

Hæfterne: "Velkommen til samarbejde. Hvordan kan vores børn lære mere i skolen?"

Redaktør: Helge Christiansen, konsulent, cand. pæd.

Grafisk tilrettelæggelse: Lizzi Ege Johansen, Skole og Forældre

© Skole og Forældre 2010

Skole og Forældre

Kvægtorvsgade 1
1710 København V
Tlf. 3326 1721
Fax 3326 1722
E-mail post@skole-foraeldre.dk
www.skole-foraeldre.dk

Landsorganisation for forældre i folkeskolen

Hæftet har modtaget økonomisk støtte fra Undervisningsministeriet

ISBN: 978-87-91147-39-5

Forsidefotos: Malene Thyssen og Pia Burmølle Hansen
Bagsidefotos: Pia Burmølle Hansen, Claus Engelund og Søren Hartvig
Layout: Jørn Thomsen/Elbo A/S

Hæftet "Hvorfor skal mit barn lære historie?" samt de andre hæfter i serien "Velkommen til samarbejde. Hvordan kan vores børn lære mere i skolen?" kan dels frit downloades fra www.skole-foraeldre.dk og dels kan hæfterne 1-8 købes hos Skole og Forældre.

Hvorfor skal mit barn lære **HISTORIE?**

Tekst af Birgit Knudsen

INDHOLD

Forældresamarbejde giver succes i skolen	4
Hvorfor skal mit barn lære historie?	5
Hvad kan forældrene gøre?	6
Hvad skal eleverne lære i historie?	8
Hvorfor er kronologi vigtig?	10
Hvordan adskiller historiske fortællinger sig fra andre?	11
Hvorfor være kritisk overfor kilder?	13
Hvordan undervises der i faget?	14
Hvorfor inddrage kanonpunkter i undervisningen?	20
Hvordan kan undervisningen evalueres?	22
Materiale- og litteraturliste	23

Forældresamarbejde giver SUCCES i skolen

Hvis du er interesseret i, hvordan skolen både kan være et godt lære- og værested for dit barn, er der information og inspiration at hente i dette og otte andre hæfter i samme serie.

Et samarbejde mellem forældre og skole bliver stadig mere nødvendigt. Mange forældre er interesserede i at bakke op om skolens arbejde, men de kan være i tvivl om, hvordan de kan gøre det.

Det er vigtigt for elevernes faglige og personlige udvikling, at forældrene er interesserede i deres børns undervisning og deltager aktivt i et samarbejde. Det viser den daglige erfaring fra skolerne, men det er også dokumenteret med videnskabelige undersøgelser, både her i Danmark og i en række andre lande.

Samarbejdet bygger på en frugtbar dialog mellem skole og forældre, således at begge parter lytter til og respekterer hinandens meninger.

I en serie, der består af ni hæfter, fortæller forskellige forfattere om forældresamarbejde og om skolens fag i dag. Hæfterne kan læses og diskuteres hjemme, til forældremøder, til forældresamtaler, til kontaktforsamlinger og inspirere til diskussioner i skolebestyrelserne.

”Velkommen til samarbejde. Hvordan kan vores børn lære mere i skolen?” Det er den fælles overskrift for alle hæfterne. Samarbejde mellem skole og hjem betyder, at børnene lærer mere, og det kan skabe et trygt miljø og gode, fælles oplevelser for lærere, elever og forældre.

DEN ENESTE RIGTIGE METODE FINDES IKKE

Og endelig vil vi gerne slå fast en gang for alle: Der findes ikke én bestemt, rigtig måde at undervise på. Ek-

semplerne på undervisningsforløb i disse hæfter kan bruges som inspiration, og de konkretiserer, hvordan målene for undervisningen kan realiseres. Men det betyder ikke, at vi i disse hæfter har vist den eneste rigtige måde at gøre tingene på. Der findes mange løsninger på, hvordan ”Fælles Mål” kan nås, så andre måder og forslag, som lærere og forældre lokalt har udarbejdet, kan være lige så gode som forslagene i disse hæfter.

OVERSIGT OVER HÆFTERNE:

Nr. 1: Forældre som aktive medspillere i skolen

Nr. 2: Hvad skal børnene lære

- i skolen og som hjemmearbejde?

Nr. 3: Det skal dit barn lære i dansk

Nr. 4: Derfor har vi matematik i skolen

Nr. 5: Hvorfor skal mit barn lære engelsk?

Nr. 6: Naturfag i skolen

Nr. 7: Glæden ved at skabe og forme

- om de praktisk-musiske fag i skolen

Nr. 8: Hvorfor skal vi have kristendomskundskab i skolen?

Nr. 9: Hvorfor skal mit barn lære historie?

Syv af de ni hæfter er udgivet i samarbejde mellem Skole og Forældre, Kommunernes Landsforening og Danmarks Lærerforening og støttet økonomisk af Undervisningsministeriet. Det viser noget om emnets vigtighed, at disse fire parter er fælles om et projekt om forældresamarbejde.

Hæfte nr. 8 og 9 er udgivet af Skole og Forældre og støttet økonomisk af Undervisningsministeriet.

Hvorfor skal mit barn LÆRE HISTORIE?

FOTO: SOREN HARTVIG

Ved nærmere eftertanke kan langt de fleste godt se, at historie er en vigtig del af hverdagen. Det kan de, når man stiller spørgsmål som:

Hvor er du født? Hvor er du vokset op? Hvorfor bor jeg her? Hvem er din familie?

Svarene får straks alle til at tænke tilbage på deres egen historie og fortælle om deres egen familie. Langt de fleste har rigtig meget at fortælle og beretter glad og gerne om hændelser og begivenheder, der har haft betydning for dem.

Vi har alle en interessant historie. Nogle af os er gode til at fortælle om den. Endda rigtig gode. Alle kan en historie om dengang, vi selv var børn og gik i skole, fik en uddannelse, fik et arbejde, blev gift og fik børn.

Til alle disse begivenheder hører der en historie. Vores historier ligner somme tider hinanden, til andre tider er de forskellige. Det afhænger ofte af det sted, vi er født, og den familie, vi er vokset op i.

Børn og unge har til alle tider fået fortalt historier om deres fortid. Og disse historier har været forskellige til forskellige tider.

Dit barn eller dine børn har sikkert ofte sagt: "Fortæl, hvordan det var, da jeg var lille." De fleste børn elsker at høre historier om dem selv som små. De historier vil de gerne have fortalt igen og igen. Det samme gør sig ofte gældende med de historier, du selv kan, om dengang du var barn.

Når vi fortæller historier for hinanden om vores egen opvækst, understreger det, at vi hører til i en familie, og at vi i familien har et fællesskab. Et fællesskab, der har betydning, og som vi kan forstå verden ud fra. Det er vigtigt for alle børn at vide, hvor de hører til og især, at de hører til og har et ståsted. Derfor er barnets egen historie en vigtig ballast.

Hvad kan FORÆLDRENE GØRE?

Inde i byen er det altid en god ide lige at kigge op. Husene eller etageejendommene tager sig ofte ret forskelligt ud, når man lige løfter blikket væk fra de mange butiksvinduer. Måske har hjørneejendommen en fin karlap, der kan give anledning til en snak om arkitektur og tidstypiske byggemåder. Mange gadenavne går igen fra by til by som fx Torvegade og Stationsvej. Disse navne henviser til typiske bymiljøer i forskellige tidsaldre. Her middelalder og industrialisering. Gader bliver ofte opkaldt efter berømte steder og berømte personer. Mange pladser eller boulevarder i større byer er opkaldt efter personer, der startede store industrivirksomheder i byen eller som generelt havde betydning for industrisamfundets start, fx Tietgens Plads i Aarhus.

IDE

Børn elsker at gå på **opdagelse**. Det vil derfor være en god ide at gå på opdagelse i **historien**. I kan starte i de **nære omgivelser**. Her er der uanset, hvor man bor, mange **muligheder**.

IDE

Det er naturligvis oplagt at tage på tur til det nærmeste **museum**, hvor der som regel er udstillet **dragter** og **smykker**. Det er sikkert sagen for pigerne, mens drengene nok er mere interesseret i de steder, hvor der findes **skeletter** af vore **forfædre**. Lige præcis et skelet kan sætte **fantasien** i sving. Hvordan, hvornår og under hvilke omstændigheder døde han eller hun? Og hvordan kan den **afdøde** være blevet **bevaret** gennem så lang tid? Bare nogle af de spørgsmål, de fleste børn gerne vil have svar på.

De berømte personer behøver ikke at være kendte uden for den by, hvor gaden ligger, fx Johnny Madsens Vej i Thyborøn, men nogle gange kan der også være tale om en person, der er kendt fra det politiske eller det kulturelle liv, fx H.C. Andersens Boulevard i København.

Ude på landet er de mange gravhøje vidnesbyrd om, at der længe før os har levet mennesker her i Danmark. I mange landsbyer ligger kirken fra middelalderen der sta-

dig, og I kan finde ud af, hvor kroen, forsamlingshuset og skolen lå. I stationsbyen kan I finde ud af, hvor det gamle mejeri eller missionshuset lå.

Langs hele den jyske vestkyst ligger mange bunkers. En oplagt mulighed for at forestille sig, hvordan og hvorfor de blev bygget under anden verdenskrig.

I mange hjem findes genstande, der med lethed kan føre til en længere snak. Hos os har vi fx en fin spytbakke i kobber. De fleste børn aner intet om spytbakkens historie, inden de voksne har fortalt om dens oprindelige anvendelse, og hvorfor mange hjem omkring år 1900 havde en sådan i deres hjem.

Hvad skal ELEVERNE LÆRE i historie?

FAKTA

SÅDAN LYDER FORMÅLET FOR FAGET:

"Formålet med undervisningen er at **udvikle** elevernes **kronologiske overblik**, styrke deres viden om og **forståelse** af historiske sammenhænge og øve dem i at bruge denne forståelse i deres hverdags- og samfundsliv. Undervisningen skal gøre eleverne fortrolige med dansk kultur og historie, jf. Folkeskolelovens formålsbestemmelse.

*Stk. 2. Ved at arbejde med udvikling og sammenhænge i det historiske forløb skal eleverne **udbygge** deres indsigt i menneskers liv og livsvilkår gennem tiderne. Herved skal de **videreudvikle** deres viden om, **forståelse** af og **holdninger** til egen kultur, andre kulturer samt menneskers samspil med naturen. Undervisningen skal give eleverne mulighed for overblik over og fordybelse i historiske kundskabsområder og styrke deres indsigt i **kontinuitet** og **forandring**.*

*Stk. 3. Undervisningen skal **styrke elevernes historiske bevidsthed** og **identitet** og give dem indsigt i, hvordan de selv, deres livsvilkår og samfund er historieskabte, og give dem forudsætninger for at forstå deres samtid og **reflektere over deres handlemuligheder**. Undervisningen skal stimulere elevernes evne til indlevelse, analyse og vurdering og fremme deres lyst til at **formulere historiske fortællinger** på baggrund af tilegnet viden."*

I historie skal dit barn lære at forstå fortidens og dermed også nutidens mennesker. Det betyder, at det skal kunne sætte sig ind i og til stadighed udbygge sin indsigt i, hvilke handlemuligheder mennesker har. Det skal det gøre på grundlag af viden, der bygger på kilder og fornuftige teorier om samfundssammenhænge og menneskers psykologi.

Når eleverne arbejder med historie er det vigtigt, at de hele tiden forholder sig til hvilke kilder, der bliver anvendt i de fremstillinger, de bliver præsenteret for. Det interessante ved kilder er ikke kun, om de giver den rigtige viden, men hvorfor de er blevet udvalgt. Det skal dit barn lære at forstå. Ved at arbejde på denne måde, bliver det synligt for eleverne, hvordan historie bliver brugt, og at de får en forståelse af historiske sammenhænge.

FOTO: CHRISTIAN IV (EFTER MALERI AF PIETER ISAACSZ)

Når vi skal forstå noget, sammenligner vi med det, vi kender, dvs. vi sammenligner med den måde, mennesker i dag tænker på og de vilkår, vi har i samfundet. Ved sådan en sammenligning får vi indsigt i kontinuitet i historien. Men mennesker i fortiden tænkte anderledes og havde andre muligheder på forskellige områder. Det skal dit barn lære at kunne sætte sig ind i.

Når dit barn fx arbejder med Christian 4., skal det udover at få en viden om kongens mange krige også kunne sætte sig ind i de valgmuligheder, kongen havde, da han tog beslutningen om at gå i krig. Det er vigtigt, at det kan gøre det så kvalificeret som muligt. På den baggrund lærer barnet at sætte sig ind i valgsituationer. Det giver mulighed for at kunne handle rationelt i et demokratisk samfund.

I tilgift får barnet udvidet sin horisont, styrket sin historiske bevidsthed og identitet, og det opnår en forståelse af, at mennesker er forskellige og har forskellige handlemuligheder. Det er vigtigt i et demokratisk samfund at vide det og at kunne respektere andres synspunkter, selv om man er uenig.

FAKTA

I historie er der angivet **slutmål** og nogle **trinmål**. **Trinmålene** er, som navnet siger, trin på vejen frem mod slutmålet. Det betyder, at eleverne **gradvist tilegner** sig mere og mere **viden** og flere og flere **færdigheder** i faget. Disse mål er ens for alle eleverne uanset, hvor eleverne bor. **Læseplanen** og **vejledningen** er derimod vejledende og kan ændres af de enkelte skolevæsenere rundt omkring i landet. Men **ændringerne** må ikke **forhindre**, at fagets **formål**, **trinmålene** og **slutmålet** kan **opfyldes**.

Hvorfor er KRONOLOGI vigtig?

FOTO: WWW.VICTORIASPALACE.DK

FOTO: CLAUS ENGELUND

IDE

De **medbragte genstande** skal bruges til at etablere klassens **eget museum**. I udstillingen vil der måske være en **"Madam Blå"**, en stenalderrøkse, et vaskebræt, en gammel mønt, et **Richsalbum**, en poesibog osv. Eleverne kan lave et skilt til hver genstand. På skiltet kan de skrive navnet på genstanden og **årstallet** for, hvornår **genstanden** i særlig grad er blevet brugt, og hvornår genstanden er lavet. Det kan selvfølgelig ikke blive de absolutte tal, men cirkatal. Herefter kan genstandene ordnes **kronologisk** og på den måde fungere som en **tidsfrise**.

Når det drejer sig om at forstå og forklare historie, er kronologi vigtig. Men det er først omkring 11 års alderen, at dit barn med en vis sikkerhed kan ordne historisk stof i kronologisk rækkefølge.

Det betyder, at børn først på 5. klassetrin begynder at skabe sig et kronologisk overblik.

Det kan fx gøres ved, at klassen etablerer tidsfriser eller et mindre museum. Eleverne kan tage nogle gamle ting med hjemmefra. Det skal helst være nogle helt almindelige ting og bestemt ikke familiens klenodier.

FAKTA

SLUTMÅL FOR KRONOLOGISK OVERBLIK:

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har **tilegnet sig kundskaber** og **færdigheder**, der sætter dem i stand til at

- **gøre rede** for almindelige betegnelser for **tids-epoker** og placere dem kronologisk
- **karakterisere** sammenhænge mellem historiske begivenheder og den tid, som de foregår i
- **indgå i diskussion** om forandringer i forskellige **perioders opfattelser** af magt og ret, herunder **regulering** af forholdet mellem den **enkelte** og **fællesskabet**.

Hvordan adskiller HISTORISKE FORTÆLLINGER sig fra andre?

Alle kan lide at høre gode fortællinger, og både i de små og i de store klasser skal de bruges i undervisningen. Historiske fortællinger er skrevet eller fortalt på baggrund af indsigt og indlevelse i den fortid, de handler om. De har en begyndelse, et forløb over tid og en afslutning. De enkelte episoder i de gode historiske fortællingers forløb bygger som regel både på fornuft og følelser. Hver gang, vi fortæller en historie, tolker og forklarer vi fortiden.

I et emne om Hitlers vej til magten kunne en historisk fortælling, der er udarbejdet ud fra det, vi ved om Hitler og Tyskland i 1936, lyde sådan:

"I 1936 var Herr og Frau Putz på vej hen for at høre en af Hitlers taler. De var to ganske almindelige mennesker i Tyskland og havde egentlig aldrig brudt sig om Hitler. Men for et par måneder siden var Herr Putz blevet arbejdsløs. Nu havde han god tid, selvom alting var blevet svært. Nu ville han gerne høre en af Hitlers taler. Det var jo ganske fantastisk, hvad denne mand havde gjort for at skaffe folk i arbejde.

Der var utrolig mange mennesker til stede på den store plads foran rådhuset, og overalt hang der bannere og store plakater af Hitler. Stemningen var høj, og alle lod sig rive med af talen. Herr og Frau Putz forstod ikke alt, hvad han sagde, og syntes, det var lidt mærkeligt, at jøderne fik skylden for så mange ulykker. Men talen

var god og snart stod de sammen med alle de andre og råbte: "Heil Hitler". De følte, at hvis nogen kunne bringe Tyskland fremad og skaffe arbejde til alle, måtte det være Hitler. Næste dag meldte Herr og Frau Putz sig ind i partiet....."

En særlig form for fortællinger er de kontrafaktiske eller populært sagt "Hvad nu, hvis ...?" fortællinger. Disse fortællinger kan vise, at historien kunne have udviklet sig anderledes hvis osv. . De kan på den måde lægge op til en snak om vores måde at fortolke historien på. Vi fortolker og forklarer hele tiden historien, og kronologien alene kan ikke forklare historiske sammenhænge.

Den kontrafaktiske fortælling kan fungere som øjenåbner for at vise, at det kunne være gået anderledes. I forlængelse af et arbejde med Hitlers vej til magten kan episoder og begivenheder fra krigen både i Tyskland og herhjemme analyseres og diskuteres. For eksempel: En dag fik eleverne udleveret en fiktiv overskrift til en avisartikel. Den lød: Føreren er død: det succesfulde attentat mod Adolf Hitler.

De skulle nu redegøre for, hvorfor nogle ville af med Hitler, hvilke forberedelser attentatgruppen havde gjort, hvordan attentatet kunne lade sig gøre, og ikke mindst skulle de ud fra den viden, de allerede havde om begivenhederne, gøre rede for, hvilke konsekvenser atten-

tatmændene forestillede sig, da de besluttede at handle, og de skal gøre rede for, om disse forestillinger var sandsynlige.

Eleverne kan opleve, at historien ikke er forudsigelig, og at det enkelte menneske og grupper af mennesker har handlemuligheder: De kan være med til at ændre historiens udvikling. Mennesker kan handle rationelt og irrationelt, og menneskers handlinger kan have utilsigtede konsekvenser. Fx havde hr. Putz næppe forestillet sig koncentrationslejrenes rædsler som en konsekvens af sine handlinger.

Kontrafaktiske spørgsmål er vigtige, fordi vi ikke kan lave forsøg med historien, som man fx kan med dyr og finde ud af, hvad der sker med dem, hvis man ændrer deres vilkår. Vi må tænke os til det ved at stille kontrafaktiske spørgsmål.

Det er vigtigt for vores demokrati, at dit barn vænnes til at stille spørgsmål, reflektere over forskellige muligheder og nå frem til svar på de stillede spørgsmål.

Hvorfor være KRITISK overfor kilder?

Uden for skolen bliver dit barn ofte præsenteret for, at der kan være mange forskellige meninger om, hvordan begivenheder og sammenhænge forklares og vurderes. Mange børn sluger det, de får at vide, råt og ukritisk. I historieundervisningen skal dit barn lære at spørge, om vi nu også kan stole på det, vi får at vide.

Det, vi ved om fortiden, er vi kommet frem til ved at fortolke de kilder og de spor, vi har fra fortiden. Nogle gange stiller vi blot nye spørgsmål, og det medfører, at vi må omfortolke fortiden. Andre gange dukker nye spor og nye kilder frem, og det kan medføre, at fortolkningen af historien må ændres af den grund.

Det er vigtigt, at dit barn lærer, at sådan har det altid været, og sådan vil det blive ved med at være. Det er vigtigt for vores demokrati, at eleverne lærer at forholde sig til, at historie og historiske begivenheder kan forklares på forskellige måder. Se blot på de politiske partier i Danmark i dag. De har forskellige forklaringer på den økonomiske krise, og de har forskellige forslag til at løse krisen eller med andre ord: de forstår historien på forskellig måde, fordi de har forskellige opfattelser af samfundsmæssige sammenhænge og forskellige forventninger til, hvordan fremtiden skal være.

Vi bliver hver eneste dag præsenteret for historie, når vi lukker op for TV.

Hvorfor er der krig forskellige steder i verden? Svaret kræver hver gang en længere historisk forklaring.

Også hver gang dit barn finder noget på nettet, er det vigtigt, at de spørger om følgende:

- Hvad bliver der fortalt?
- Hvilke værdier og holdninger kommer til udtryk?
- Hvem kunne have interesse i at fremstille historien på en anden måde og hvorfor?
- Hvem er forfatteren?
- Er forfatteren pålidelig/troværdig?

Der kan naturligvis stilles endnu flere spørgsmål, men at arbejde med disse spørgsmål er centralt i historieundervisning, fordi de er vigtige, når eleverne skal lære at blive aktive deltagere i det demokratiske samfund.

Hvordan UNDERVISES der i faget?

I 3. OG 4. KLASSE

Mange forældre og bedsteforældre kommer på besøg i klassen, når historie er kommet på skemaet i 3. klasse. De kommer for at fortælle om deres egen barndom. De fortæller, hvordan de boede, hvad de fik at spise, hvordan deres hverdag forløb og naturligvis også om begivenheder, de især husker. Det kunne måske være energikrisen i 1973 med de bilfrie søndage.

En bedstemor fortalte fx: "Jeg boede en kort overgang hos min faster og onkel ude på landet, da jeg var på jeres alder. En dag, hvor jeg sad og lavede lektier, ringede telefonen. Min faster tog den, men lagde straks røret fra sig og skyndte sig ind i soveværelset. Da hun meget hur-

FAKTA

TRINMÅL:

Se hvad eleverne skal kunne efter 4. klassetrin i historie på:

Ved at gå ind på [Fælles Mål 2009](#) på Undervisningsministeriets hjemmeside. Klik her

tigt kom tilbage for at tage røret igen, havde hun skiftet sit gamle, lettere snavsede forklæde ud med et flot, nyt, hvidt og nystivet forklæde. Det havde hun gjort, fordi det var præsten, der ville snakke med hende."

Denne lille historie gav anledning til en lang snak i klassen om dengang og nu. På spørgsmålet om, hvorfor hun skiftede forklæde, var de fleste klar over, at præsten efter fasterens opfattelse måtte være en betydningsfuld person. Telefonen var en rigtig gammeldags telefon med håndsving og det hele. Det var damen på telefoncentralen, der ringede op for at fortælle, at det var præsten, så derfor kunne fasteren nå at skifte forklæde, inden hun tog telefonen igen. Først nu blev præsten og fasteren forbundet. Men præsten kunne bare ikke se hendes fine, nyvaskede og nystivede forklæde.

I dag kan vi se hinanden, når vi taler sammen på Skype, men nu kan vi ikke nå at tage rent tøj på, hvis vi ikke lige husker at slå kameraet fra.

Netop en sådan historie kan være med til at tale om de forandringer, der er sket. Det er vigtigt, at eleverne bliver bevidste om, at rigtig mange ting i hverdagen har forandret sig - også børns vilkår.

BØRN OG FAMILIE

Børn og familie bruges meget i undervisningen på 3.

FOTO: PIA BURMØLLE HANSEN

IDE

Det er en god ide at tage eleverne med på en **tur** ind til byen og se, hvad der er **bevaret** fra den tid, hvor mange af **datidens fabrikker** benyttede sig af billig **børnearbejdskraft**. Temaet kan måske afsluttes med, at eleverne ser på, hvordan **børn** har det i mange **ulande** i dag.

klassetrin enten som et emne eller som et tema. Det er et emne hvis "Børn og familie" udelukkende handler om, hvordan det var på en bestemt tid, fx da deres bedsteforældre var børn. Tiden vil så ofte være 1950'erne. Det er et tema, hvis "Børn og familie" bliver behandlet i flere perioder. Det kunne være omkring år 1900, for derefter at springe op til 1950'erne og slutte med at behandle "Børn og familie" i dag. På den måde behandles "Børn og familie" i tre tidsperioder.

"OLE SAD PÅ EN KNOLD OG SANG"

I et tema om "Børn og familie" kan eleverne synge "Ole sad på en knold og sang". Sangen kan bruges til at lukke op for en undren over børns vilkår på landet i slutningen af 1800-tallet.

Børn er tilbøjelige til at tro, at børn i gamle dage stort set levede lige som de selv, at hyrdedrengen selv kunne bestemme, hvad han ville, bare han ser efter kreaturerne en gang imellem. De skal lære i historieundervisningen, at hyrdedrengen dengang havde brug for at drømme sig væk, og at husmandsfamilier dengang var nødt til at sende deres børn ud at tjene som 6-årige.

I 5. OG 6. KLASSE

Undervisningen kan starte med, at eleverne spiller skak. Skak er et spil, der rækker langt bagud i historien. Det kan lukke op for et samfund, der var engang, og er til lige et spil, der stadig benyttes i vores computertid.

FAKTA

TRINMÅL:

Se hvad eleverne skal kunne efter **6. klassetrin** i historie på:

Ved at gå ind på **Fælles Mål 2009** på Undervisningsministeriets hjemmeside klik her

De enkelte brikker bliver introduceret: bønder, de to tårne, de to springere/riddere, de to løbere/bisper, dronningen og kongen. Skakspillets opbygning bruges i en gennemgang af samfundsopbygningen i middelalderen med kongen som den mægtigste og bønderne, der var undergivet kronens, kirkens og herremændenes magt. I den forbindelse kan klassen snakke om styrkeforholdet imellem de forskellige samfundsgrupper samt, hvad de forskellige samfundsgrupper baserer deres magt på.

MED PROBLEMSTILLINGER

Det er herefter vigtigt, at eleverne laver problemstillinger som fx: Hvorfor er ridderen stærk? Hvorfor har en ridder et våbenskjold? Hvem kæmpede mod hinanden dengang, og hvorfor?

De her skitserede problemstillinger kræver, at eleverne må i gang med et større researcharbejde. Og det er netop meningen, når eleverne arbejder i faget historie. I de emner og temaer, der arbejdes med, skal de finde frem til, hvilke spørgsmål de vil have undersøgt og blive kloge på under arbejdet.

Nogle af svarene findes ved billedanalyser af riddere og deres udrustning herunder våbenskjoldet og de forskellige våben.

Andre svar må søges ved at studere kort over korstogene for at finde ud af, hvor de gik hen for at finde frem til, hvem man kæmpede imod. Men da spørgsmålet også

indeholdt et hvorfor, må der findes andre kilder til besvarelsen, for det kan ikke læses af billeder og kort, at magtkampen oftest drejede sig om jordejendom. Det er vigtigt, at eleverne diskuterer og formulerer forskellige forklaringer på det historiske stof.

I 7. – 9. KLASSE

Mange vil finde frem til, at i deres familie er de flyttet fra landet til byen eller fra en større provinsby til København.

Eksempel:

For Julie, der er født i 1996, ser vandringen bagud således ud, hvis hun følger sin fars linje: Julie er født på

FAKTA

TRINMÅL:

Se hvad eleverne skal kunne efter 9. klassetrin i historie på:

*Ved at gå ind på **Fælles Mål 2009** på Undervisningsministeriets hjemmeside klik her*

Frederiksberg. Hendes far er født og opvokset i Aalborg, men flyttede til København, da han skulle have et arbejde. Farmor bor i Aalborg, og her har hun boet, siden hun fik et arbejde, men hun er født og opvokset i Varde. Oldemoren boede hele sit voksenliv i Varde, her flyttede hun til, da hun fik et arbejde og blev boende, da hun blev gift. Hun blev født og voksede op på et lille husmandssted uden for landsbyen Aulum lidt nord for Herning. Julies farfar er født i Nykøbing Sjælland. Han har som dreng boet i Holbæk, Randers og Aalborg. Når de flyttede, var det på grund af oldefarens arbejde.

Denne lille historie vil mange elever kunne fortælle med andre navne og lokaliteter. Andre har måske beskrivelser af, at i deres familie har de i flere generationer boet i det samme område. Atter andre har beskrivelser, hvor de er flyttet fra land til land, men det vil i de fleste klasser være de færreste. Snakken om, hvordan elevernes

nærmeste familier er flyttet, kan give læreren mulighed for at udlede nogle generelle faktorer fra 1800-tallets Danmark og få eleverne til at overveje, hvad det betyder for et menneske at flytte fra land til by, fra egn til egn eller fra udlandet til Danmark.

IDE

Eleverne kan arbejde ud fra følgende problemstillinger:

*Hvorfor flyttede så mange til **byerne** i slutningen af **1800-tallet**?*

*Hvordan var **arbejdsforholdene** og **levestandarderne** for de mennesker, der flyttede ind til byerne?*

DE POLITISKE BEVÆGELSER

Det er klart, at eleverne på 8. eller 9. klassetrin arbejder med de politiske bevægelser, der er en vigtig del af vort demokrati, selvom de ikke er nævnt i grundloven.

Eksempel:

Et arbejde kunne starte med at se på, hvordan man stemte i slutningen af 1800-tallet. Skulle man virkelig komme hen på torvet og fortælle i fuld offentlighed, hvem man stemte på? Lige præcis det forhold kan man få bekræftet fra historiske kilder. Det kan i den grad skabe elevernes interesse, fordi de umiddelbart ikke tror, det kunne have været sådan. Og man læste så et uddrag

IDE

Eleverne kan arbejde ud fra følgende problemstillinger:

*Hvordan blev **vælgere** påvirket, når de skulle stemme? Hvilke **interesser** ligger fx bag?*

*For herefter at **sammenligne** med i dag.*

fra en erindring, hvori det blev fortalt, hvordan godsejeren sikrede, at småfolk stemte på hans kandidat ved at stille køretøj til rådighed for dem og endda servere steg med alt muligt tilbehør for dem. Så glemte eleverne helt, at det faktisk var lang tid siden, og nogle kom til at tænke på valg i andre dele af verden i dag.

AMERIKANISERINGEN ER EN DEL AF VORES HVERDAG

Det har den i stigende grad været siden afslutningen af anden verdenskrig, hvor USA fik sin magtposition som supermagt konsolideret. Det vil derfor være helt naturligt at arbejde med USAs historie.

Længe inden USA's nuværende magtposition havde den amerikanske masseindustri stor betydning for industriudviklingen i Danmark og det øvrige Europa. Den første Fordbil rullede af samlebåndet i 1914, og herefter gik det for alvor stærkt. Mange unge fra Danmark tog til USA for at lære om alt det nye og vendte hjem for at afprøve det de havde lært.

Befolkningsekspllosionen i 1800-tallet og dampmaskinen ændrede produktionsvilkårene i Danmark, så mange søgte til Amerika for at starte en ny og bedre tilværelse i det forjættede land, som USA blev kaldt. Mange danskere har derfor familie i USA.

FOTO: PIA BURRØLLE HANSEN

I 1600-tallet anlagde englænderne kolonier på Nordamerikas østkyst. De tretten første engelske kolonier voksede stærkt i løbet af 1700-tallet. Konflikten med moderlandet førte til vedtagelsen af Uafhængighedserklæringen den 4. juli 1776. Danmarks grundlov er bl.a. inspireret af frihedsideerne herfra. Det vil derfor være let at inddrage kanonpunktet: Grundloven 1849 her.

Et kanonpunkt er bl.a. et væsentligt brud i historien, der skal integreres i undervisningen, hvor det er meningsfuldt.

IDE

Eleverne kan arbejde ud fra følgende problemstillinger:

*Hvilke **påvirkninger** har vi fået fra **USA**, og hvordan **udmønter** det sig?*

*Hvorfor er USA blevet et **symbol** for **frihed**?*

*I hvor høj grad stemmer det med den **amerikanske virkelighed**?*

Hvorfor inddrage KANONPUNKTER i undervisningen?

Eleverne skal have arbejdet med 29 forskellige kanonpunkter, fordi regeringen ønsker at styrke elevernes identitet. Det betyder ikke, at de især skal undervises i Danmarkshistorie. Et af kanonpunkterne er Grundloven af 1849 som nævnt ovenfor i temaet om USAs historie. Et kanonpunkt er en markør af et væsentligt brud eller forandring. Alle elever skal derfor have arbejdet med disse kanonpunkter, men kanonpunkterne bør højst udgøre en fjerdedel af den samlede undervisning.

Mange kanonpunkter vil helt naturligt blive inddraget i de emner og temaer, klassen ellers arbejder med.

De 29 kanonpunkter er ikke tænkt som emner eller temaer i sig selv. De er og bliver begivenheder, personer og genstande, der skal integreres i undervisningen, hvor det er meningsfyldt.

SOLVOGNEN

Et af punkterne i kanonen er Solvognen. Solvognen er et af symbolerne på Danmarks forhistorie. Den er ligeledes et symbol på forhistorisk religion - ikke kun i dansk bronzealder, men også for europæisk bronzealder samt for troen i Det gamle Egypten. Men dit barn skal ikke kun beskæftige sig med Solvognen som genstand. Solvognen skal perspektiveres og sættes ind i bronzealderens soldyrkelse.

Solen var centrum for de religiøse forestillinger i bronzealderen. Det var den, fordi det var den, der skabte markens afgrøder. Det gentog sig år ud og år ind efter en cirkulær tidsopfattelse.

Hver dag bevægede solen sig på en rejse gennem dag og gennem nat. Døgn efter døgn. År efter år. Solens rejse blev opfattet som et symbol på den cirkulære rejse gennem døgnet. Døgnet blev opdelt i fire. Fra solopgang til middag, fra middag til solnedgang, fra solnedgang til midnat og fra midnat til solopgang. Mange fund fra bronzealderen har afbildninger af hjulkors. Hesten blev opfattet som solens vigtigste hjælper på solens cirkulære rejse gennem døgnet. Derfor bliver Solvognen trukket af en hest.

KVINDERS VALGRET

Kvindes valgret er kommet med i kanon for historie, fordi det er vigtigt for demokratiet, at halvdelen af den voksne befolkning ikke udelukkes på grund af deres køn. Det er også et vigtigt brud i udviklingen, at de stemmeberettigedes antal blev fordoblet fra den ene dag til den anden.

Når kvinder har de samme rettigheder som mænd, er der formelt set ligestilling mellem kønnene. Og stemmeretten var et vigtigt skridt på vejen til ligestilling. Mange kvinder mener stadig, at der ikke er reel ligestilling mellem mænd og kvinder. Det begrundes de ofte

FOTO: MALENE THYSSSEN

FOTO: DANSKE KVINDERS FOTOARKIV, KVINFO

FOTO: JEFF WOOD

med, at det stadig er mændene, der i mange familier har den højeste indtægt, og at det ofte er mændene, der beklæder de højeste stillinger. De fremfører desuden, at det tit er kvinderne, der tager sig af børnene i familierne.

IDE

*Derfor kan kanonpunktet: Kvinders valgret bl.a. indgå i et **tværfagligt** tema med dansk om **ligestilling**. Det kan naturligvis også behandles i forbindelse med **Kvindernes internationale kampdag** den 8. marts - og det kan gøres hvert år.*

Det er et eksempel på, at den kronologiske gennemgang af kanonpunkterne brydes. Netop i dagene omkring denne dato kan der altid tages afsæt i det helt aktuelle. Mange fremtrædende kvinder benytter ofte dagen til at skitserer deres visioner for fremtiden. Dit barn kan fx vurdere, hvor realistiske disse visioner er set i et historisk perspektiv.

11. SEPTEMBER 2001

Dette kanonpunkt er kommet med, fordi de to bygninger, der blev torpederet af to kaprede flyvemaskiner, havde været en slags symbol for det moderne liv. Efter den 11. september blev der talt meget om, at nu var verden ændret. I mange lande er der blevet indført større kontrol med indvandring og mennesker, som måske kunne mistænkes for at ville udføre terroraktioner. Mange i Europa taler om, at EU-landene må stå sammen om et fælles beredskab, der skal hindre nye terroraktioner.

Dette er et eksempel på, hvordan forventningerne til fremtiden betyder meget for, hvordan mennesker handler, og det er et eksempel på, at politikere vælger, hvad der skal være vigtigt i historieundervisningen ud fra, hvad de selv i øjeblikket synes er vigtigt.

Kanonpunkterne er vedhæftet som et bilag til læseplanen for historie, og det betyder, at de kan revideres, hvis det bliver nødvendigt. Ingen kan spå om fremtiden, så ingen kan vide, hvilke markante brud og forandringer, der vil ske i fremtiden.

Hvordan kan UNDERVISNINGEN evalueres?

Hver gang dit barn sammen med sine klassekammerater er færdig med et emne, skal læreren sørge for at arbejdet med emnet eller temaet bliver evalueret. Det skal ske, fordi læreren og eleverne kan vide, hvad de nu kan, så der kan tages afsæt i dette, når det næste forløb skal sættes i gang.

Hvis eleverne har arbejdet med at lave en PowerPoint præsentation, eller de har lavet historiske fortællinger i form af hørespil og skuespil, har læreren allerede fået et indblik i, hvad dit barns udbytte af undervisningen har været. En afsluttende snak eller debat om emnet eller nogle spørgsmål til emnet kan måske komme på tale herefter. Det vigtige er, at evalueringen synliggør, hvad eleverne nu kan, og hvad de måske skal blive bedre til. Evalueringen skal ikke kun vise, hvad de kan huske, selvom det er det letteste at kontrollere, og selvom meget af det lærte, fx årstal glemmes hurtigt. Evalueringen skal også vise deres færdigheder og deres forståelse af samfundsmæssige sammenhænge og historisk udvikling, for det er det allervigtigste i faget. Du kan se meget om evaluering på www.evaluering.uvm.dk

Dit barn afslutter måske historieundervisningen med at gå til en mundtlig prøve i faget. Historie er et af de fag, der er lodtrækning om, så derfor er det ikke sikkert, at dit barn skal til den mundtlige prøve, men undervisningen i 8. og 9. klasse skal forberede eleverne til prøven.

FAKTA

PRØVEOPLÆG:

Et prøveoplæg i historie består af **1-3 kilder** med tilhørende spørgsmål, der er **formuleret af læreren**. Spørgsmålene i prøveoplægget skal lægge op til, at eleverne kan **inddrage relevante elementer** fra det stof, klassen har opgivet.

Kilderne i prøveoplæggene kan fx være billeder, film, genstande, historiske kort, tekster m.m. Eleverne har **40 minutter** til at forberede sig i. Selve prøven varer **20 minutter** inklusiv karakterfastsættelsen. Eleverne skal kunne **beskrive** indholdet i det kildesæt, de har trukket. Derudover skal de kunne **analysere** eller **fortolke** og **perspektivere** til det stof klassen har været igennem. Endvidere vil de også få et spørgsmål, der kræver **begrundede meninger**, der rækker ind i fremtiden.

Men den afsluttende prøve i historie er ikke målet for undervisningen. Det egentlige mål er, at dit barn gennem undervisningen har fået udvidet sin horisont. Da eleverne for første gang fik historie, var ingen historieløse. Med det som udgangspunkt har eleverne forhåbentligt lært om historie og er blevet klogere på sig selv og verden omkring dem.

De har helt sikkert fået en indsigt i dansk historie og andre landes historie, der sætter dem i stand til at følge med den fremtidige udvikling i Danmark og i verden. Og de har lært at stille spørgsmål og søge svar på de stillede spørgsmål ud fra en faglig indsigt om historie.

MATERIALE- OG LITTERATURLISTE

At skabe historie: ideer til historieundervisningen

Dafolo 1998 (37.149). Indhold: Oldtiden i Danmark - og fiktionen i historieundervisningen. Vikingetid og middelalder til revision - belyst gennem skriftlige kilder og kalkmalerier. Drama i historieundervisningen - en vej til større fordybelse og indlevelse. "Heksen i Ribe": en mentalitetshistorisk indfaldsvinkel på et historisk emne. Jorden rundt: globaliseringen belyst gennem James Cooks jordomsejling. Den reflekterende elevsamtale i historieundervisningen - med landboreformerne som eksempel. Om identitet og menneskerettigheder i historien. Drømmen om Amerika: ideer til en storyline om danskere, der udvandrede til USA i slutningen af 1800-tallet. Lokalarkiver i undervisningen. Menneske/natursamspillet. Medier og undervisning. Hvad skal historielærere med informationsteknologi?

Binderup, Thomas: Historiebevidsthed i det moderne: fortolkning, oplevelse og forventning

Kvan 2007 (37.149). Et bud på hvordan man kan fremme udviklingen af en narrativ historiebevidsthed i en daglig undervisning, blandt andet ved at anvende portefølje til at dokumentere og evaluere.

Fælles mål 2009 – Historie

Faghæfte 4 (37.149). Undervisningsministeriets håndbogsserie nr. 6/2009. Undervisningsministeriet 2009. Faghæfte 4

Internet i historieundervisningen: en håndbog i søgning og materialekritik

Lars Bluhme Larsen & Carsten Bach Nielsen. Systime 2003 (37.149) Bogen er beregnet til gymnasiet, men rummer gode afsnit om søgning af materialer generelt.

Jensen, Bernard Eric: Historie - livsverden og fag.

Gyldendal 2006 (90.7). Om hvad der i vores kulturkreds forstås ved historie, hvordan der arbejdes med historie, og hvad historien bruges til. Der ses bl.a. på det billedsprog, som benyttes når der skal laves en fremstilling af historie og videnskabsfaget "historie" analyseres.

Pietras, Jens: De humanistiske fag i folkeskolen - fag i forandring: historie, samfundsfag og kristendoms-kundskab som prøviefag.

Kroghs forlag 2007 (37.149)

På en fagdidaktisk baggrund gives konkrete ideer til hvordan undervisningen i historie, samfundsfag og kristendoms-kundskab kan tilrettelægges i praksis, så den tilgodeser både kernefaglighed og prøvekrav.

Tidsskrift

Alt om historie. Historiska Media Tidsskrifter (90). Med letlæste artikler og fantastiske billeder beskrives historiske hændelser, konger, kærlighed, krige, arkæologiske udgravninger og opdagelsesrejser. Kanonerne buldrer og heltene indtager deres pladser på scenen. Læseren er med, når historien skabes.

www.emuseum.dk

Her findes mange gode ideer fra landets museer

www.historie-online.dk

Her findes alt om det nye indenfor historie

www.infoguide.emu.dk

Informationer om og ideer til historie

Velkommen til samarbejde
Hvordan kan **VORES BØRN** lære mere i skolen?

ISBN: 978-87-91147-39-5

SKOLE OG FORÆLDRE

LANDSORGANISATION FOR FORÆLDRE I FOLKESKOLEN

